

Dabas aizsardzības pārvalde

Vidagas dolomīta atsegumi

Publicēts: 19.11.2020.

Aizsardzības kategorija: aizsargājams ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis, atrodas [aizsargājamo ainavu apvidū un Natura 2000 teritorijā Ziemeļgauja](#).

Kods: LV0440140

Administratīvais iedalījums: Apes novads, Virešu pagasts

Ministru Kabineta noteikumi:

[Nr.175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem"](#)

[Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"](#)

Pārvalde:

sākot ar 2011.gada 1.februāri, aizsargājamā ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa pārvaldi īsteno vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra pakļautībā esošās tiešās pārvaldes iestādes Dabas aizsardzības pārvaldes struktūrvienība [Vidzemes reģionālā administrācija](#).

Vispārējs raksturojums

Teritorija ir izvietojusies Vidusgaujas zemienē, Gaujas senlejas nogāzē, upes kreisajā pamatkrastā.

Dabas pieminekli veido augšējā devona Franas stāva Daugavas svītas Kranciema ridas dolomītu atsegumu josla Gaujas kreisajā pamatkrastā, kam līdzīgu Virešu-Vidagas apkārtnē nav.

Atsegumi ir izvietojušies 1,2 km garā gaujas kreisā pamatkrasta posmā, kurā starp atsevišķajiem atsegumiem ir garāki pārtraukumi. Atsegumu maksimālais augstums ir 5 m, bet kraujas kopējais augstums ap 8 m.

Atsegumu stratigrāfiskā nozīmība ir samērā liela, jo šis ir viens no nedaudzajiem un, domājams, lielākais no Virešu-Vidagas reģionā sastopamajiem Daugavas svītas augšējās daļas – Kranciema ridas - atsegumiem. Savulaik Kranciema ridas augšējās daļas dolomītus izdalīja kā Buregu slāņus.

Daugavas svītas ģeoloģiskajā griezumā šeit kopumā var nodalīt 3 daļas (no apakšas uz augšu):

Sārti un pelēki mālaini nogulumi (pie pašas upes un takā).

Viendabīgi, plātņaini dolomīti (atsegumu joslas apakšdaļā).

Samērā nevienmērīgi dolomīti (atsegumu joslas augšdaļā), kuru biezums ir aptuveni 3 m. Šie dolomīti ir kavernozi (kavernu diametrs 0,5-2 cm). Vietām kavernās redzami gliemežu kodoli un brahiopodu čaulu fragmenti, kas norāda uz šo tukšumu rašanos attiecīgo fosiliju un to detrīta šķīšanas rezultātā. Vietām kavernās var novērot kalcīta drūzas, fosilās organismu ejas.

Augsnes kārtā virs dolomīta atsegumiem vietām atrodami cieti, blīvi, krama gabali. Tāpat kramaina dolomīta atlūzas ar sīku kvarca kristāliņu drūzām tika atrastas nogāzēs nobīrās. Iespējams, ka dabīgā sagulumā esošs krams tika atrasts tikai vienā punktā, atsegumu joslas vidusdaļā.

Devona Daugavas svītas Kranciema ridas nogulumi ir veidojušies seklā jūrā, kur normāla sāļuma ūdens pieplūda no austrumiem – Maskavas sineklīzes teritorijas. Par normāla sāļuma baseina esamību liecina dolomītos sastopamās brahiopodu un gliemežu atliekas.

Vidagas atsegumi ir skaistas klintīs Gaujas kreisajā pamatkrastā, kas efektīgi norobežo upes ieleju un rada savdabīgu ainavu. Krāšņākie un augstākie atsegumi atrodas Gaujas pamatkrastā augšpus Vidagas ietekas. Ainaviska vērtība ir arī vietām vērojamajiem dolomītu nogrūvumiem – jo īpaši svaigajam nobrukumam, kas izveidojies 2017. gada pavasarī augstāko atsegumu posmā.

Dabas pieminekļa teritorijā atrodas Eiropas Savienības aizsargājami biotopi: karbonātisku pamatiežu atsegumi (8210) un upju straujteses un dabiski upju posmi (3260).

 [Detalizēts apraksts](#)

 [Robežshēma: ortofoto pamatne](#)

Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS:

citi dati par šo un citām Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām dabas datu pārvaldības sistēmā [OZOLS](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/vidagas-dolomita-atsegumi>